

Posudek oponenta na rigorózní práci Mgr. Norberta Naxery, „Dekrety prezidenta republiky ve vztahu k odsunu sudetských Němců z Plzeňska a Klatovska“, 123 str. vlastní text, seznam poznámek, abstrakt, klíčová slova, cizojaz. resumé, použitá literatura a právní předpisy 20 str.

Tématika o osudech německého obyvatelstva v obnovujícím se a především v obnoveném Československu od jarních měsíců r. 1945 je poměrně často voleným námětem kvalifikačních právněhistorických prací všeho druhu. Z tohoto důvodu, alespoň ve všeobecném slova smyslu, příliš tvůrčích příležitostí nenabízí, snad s výjimkou regionálních sond. A pravděpodobně touto cestou směřovala i úvaha autora předloženého spisu, alespoň z jeho názvu by bylo možno tak soudit. Nicméně pečlivější pohled do jeho obsahu odhalí, že tato část nedosahuje ani 20 stran a rovněž v tomto smyslu je poslední věta abstraktu, že „velká část práce je věnována dějinám česko-německých vztahů na Plzeňsku a Klatovsku“ minimálně neobjektivně nadsazená.

Naopak v úvodu (str. 4) uvádí autor, že mimo jiné se chce „zaměřit na úpravu státního občanství“, což činí minimálně ve třech kapitolách (2., 5., 7.). Tyto partie vykazují několik drobnějších nedostatků, respektive mezer, které se vyskytují na str. 13 – 17. Např. revoluce 1848 nepřinesla „vznik státního občanství“, jak se může čtenář 2x dozvědět na str. 13, to již existovalo nejen dle ABGB, ale už dle Josefinského občanského zákoníku (1786). Jinou věcí je zda-li si byli státní občané – poddaní rovní s ostatními státními občany - příslušníky stavů v jiných vztazích než těch, které upravovaly tyto předpisy. Dále, „Kroměřížská ústava“ není dokončený ani vyhlášený předpis; je pouze nedohotoveným návrhem. Nelze ani říci, že domovské právo bylo „zavedeno“ až zák. č. 105/1863 ř. z. ale, i když pojem použit není, tento typ vztahu jednotlivce k obci obsahuje již prozatímní obecní zřízení (č. 170/1849 ř. z. – dopl. svazek) a návazné statuty (1850) vydané pro statutární města. Z československé úpravy státního občanství chybí ústavní zák. č. 152/1926 Sb. z. a n. o udělení státního občanství československého některým osobám, i když je pravda, že se cíleně německého obyvatelstva nedotýká. protože si ale práce všímá i maďarského obyvatelstva ČSR, je třeba jej zmínit.

Vývoj problematiky státního občanství po 7.5.1953 v práci obsažen není, ale jsem toho názoru, že by obsažen měl být. Běží totiž o to, že německé občanství (nyní SRN) stále proniká do právního řádu ČR (dříve do právního řádu ČSSR, ČSFR), protože všichni neodsunutí Němci německé občanství neztratili. Vznik dvojího občanství umožnil (a stále umožňuje) „Zákon o úpravě státoobčanských otázek“ z r. 1955 (a na něj navazující předpisy), který potvrdil platnost německého občanství osobám, které v letech 1938 – 1945 nabyly v důsledku

německé okupace „říšské občanství“. Tento zákon uznává přetrvávající právní účinnost Smlouvy mezi Česko-Slovenskou republikou a Německou říší o otázkách státního občanství a opce č. 300/1938 Sb. z. a n. z 22.11.1938 a Nařízení o získání německé státní příslušnosti pro bývalé československé občany německého původu z 20. dubna 1939 platící na území Protektorátu.

Tak v důsledku okupace dodnes dochází u některých potomků neodsunutých ke vzniku dvojího občanství. Pro úplnost je důležité, že výše uvedený německý zákon uznal platnost německého občanství uděleného během války na okupovaných územích pouze ve východní Evropě a obdobné akty z let 1938 – 1943 v západní Evropě prohlásil za neplatné. Z tohoto důvodu je věta (str. 46), že „vláda NSR uznala neplatnost mnichovské dohody smlouvou o vzájemných vztazích mezi ČSSR a SRN z roku 1973“ právně ne zcela přesná, respektive neúplná a konstatování (str. 123), že „odsun jednou provždy vyřešil staleté neshody a konflikty mezi Čechy a Němci“ za předčasně optimistické. ČR z úřední povinnosti nevede žádný seznam osob také s německým občanstvím a nevyvozuje z této skutečnosti žádné důsledky, takže dovedeno ad absurdum, může taková osoba rozhodovat např. o státoobčanské problematice v ČR.

Jinak je z předložené práce zřejmé, že autor pracoval seriózně s literárními i elektronickými zdroji a snažil se z nich získat maximum informací a statistických údajů, i když v posledním se nelze dobrat definitivní spolehlivosti asi nikdy. Ze seznamu použitých právních předpisů plyne, že rigorozant pravděpodobně nebyl v jaké sbírce byl otištěn ABGB a v poznámkách odkazujících na archivní zdroje není uvedena ani jedna signatura příslušných fondů.

Soudím, že však práce splňuje podmínky předepsané pro tento typ kvalifikační práce a ta se může stát předmětem obhajoby. Pro přípravu na ni doporučuji se např. seznámit se studií Dr. Starého „Státní občanství jako předmět pozornosti Všeobecného občanského zákoníku. Východiska a souvislosti“, in: 200 let Všeobecného občanského zákoníku (sborník), J. Dvořák, K. Malý a kol., Praha 2011, str. 210 a n.

V Praze dne 28.11.2012

Doc. JUDr. Vladimír Kindl